

وزارت آموزش و پرورش

دانشگاه فرهنگیان

مرکز تربیت معلم معین شهید رجایی ارومیه

بررسی تأثیر تشویق بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

دوره راهنمایی شهرستان مهاباد در سال تحصیلی ۹۰-۹۱

استاد راهنما: جناب آقای درویشی

ارائه دهنده:

اسماعیل آرمک

دانشجوی کارشناسی آموزش ریاضی

بهار ۱۳۹۱

دانشگاه فرهنگیان

مجتمع آموزش عالی پیامبر اعظم

مرکز تربیت معلم شهید رجایی ارومیه

بررسی تأثیر تشویق بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

دوره راهنمایی شهرستان مهاباد در سال تحصیلی ۹۰-۹۱

استاد راهنما: جناب آقای درویشی

ارائه دهنده:

اسماعیل آرمک

دانشجوی کارشناسی آموزش ریاضی

بهار ۱۳۹۱

فهرست

فصل اول: کلیات تحقیق

- ۲ - مقدمه
- ۳ - بیان مساله
- ۴ - اهمیت و ضرورت تحقیق
- ۵ - اهداف تحقیق
- ۶ - فرضیه
- ۷ - متغیرها و تعاریف

فصل دوم: ادبیات تحقیق

- ۱۰ - اصول تشویق
- ۱۱ - راه های تشویق
- ۱۲ - اثرات نامطلوب عادت به تشویق
- ۱۳ - زیان عدم تشویق
- ۱۴ - محاسن تشویق
- ۱۵ - مسائل مربوط به تشویق
- ۱۶ - نظر اسلام در مورد تشویق
- ۱۷ - پیشینه عملی تحقیق

فصل سوم: روش تحقیق

- ۲۰ - روش تحقیق و جامعه آماری
- ۲۱ - نمونه و ابزار جمع آوری اطلاعات
- ۲۲ - تحلیل فرضیه ۱
- ۲۵ - تحلیل فرضیه ۲

٢٨	تجزیه و تحلیل اطلاعات	-
٣١	منابع	-
٣٢	ضمائم	-

چکیده:

تحقیق حاضر در شهرستان مهاباد انجام گرفته و سعی داریم تاثیر تشویق بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مدارس راهنمایی شهرستان مهاباد در سال تحصیلی ۹۰-۹۱ را مورد بررسی قرار داده ایم. در این تحقیق جامعه ی آماری ما معلمان مقطع راهنمایی شهرستان مهاباد میباشد که از میان حدوداً ۸۰۰ معلم مقطع راهنمایی شهرستان مهاباد ۷۵ نفر به روش تصادفی ساده جهت همکاری انتخاب شده اند که از آنها درخواست کردیم به پرسشنامه تهیه شده پاسخ دهند. از میان پاسخ دهندگان به پرسشنامه ۲۹ نفر زن و ۴۶ نفر مرد بودند که به ترتیب ۳۸/۶۶ و ۶۱/۳۳ درصد کل شرکت کنندگان را تشکیل میدهند. روش تحقیق ما توصیفی - پیمایشی بوده است. ما دو فرضیه زیر را مورد بررسی قرار داده ایم.

فرضیه ۱: بین تشویق و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه ۲: بین تشویق و تقویت رفتارهای مثبت رابطه معناداری وجود دارد.

اطلاعات لازم در این تحقیق از طریق پرسشنامه بدست آمده است. سوالات این پرسشنامه باتوجه به فرضیات تحقیق تنظیم شده است که شامل ۷ سوال مربوط به فرضیه اول و ۸ سوال مربوط به فرضیه دوم میباشد. از ۱۵ سوال این پرسشنامه سوال های ۱ و ۴ و ۶ و ۸ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ مربوط به فرضیه اول و سوال های ۲ و ۳ و ۵ و ۷ و ۹ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ مربوط به فرضیه دوم میباشد.

در ۱۰ سوال پاسخ دهندگان پرسشنامه تاثیر تشویق بر پیشرفت تحصیلی را زیاد دانسته و در ۴ سوال تاثیر آن را کم دانسته اند همچنین در یک مورد تاثیر آن را متوسط دانسته اند، یعنی حدود ۲۹/۴۹ درصد شرکت کنندگان میزان تاثیر را کم شمرده اند و ۲۹/۵۶ درصد پاسخ متوسط را انتخاب کرده اند و در نهایت ۴۱/۹۵ درصد این تاثیر را موثر و زیاد دانسته اند. پس باتوجه به آن می توان گفت تشویق بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تاثیر مثبت دارد و بین تشویق و پیشرفت تحصیلی رابطه معنادار وجود دارد.

تقدیم به:

همه کسانی که لحظه ای بعد انسانی و وجدانی
خود را فراموش نمی کنند و بر آستان گران
سنگ انسانیت سر فرود می آورند و انسان را
با همه تفاوت هایش ارج می نهند.

تقدیر و تشکر

از استاد گرانقدر

جناب آقای استاد درویشی

که در طول این دوره ی تحصیلی همواره ما را در پیشبرد و رفع نقایص

این تحقیق یاری فرمودند.

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه :

همه ما در مورد تشویق چیزهایی می دانیم ، زیرا یا خود به عنوان معلم یا والدین آن را اجرا کرده ایم یا در دوران تحصیل از سوی معلمان و پدر و مادر در مورد ما به مرحله اجرا در آمده است . والدین در خانه و معلمان در سطوح گوناگون تحصیلی ، بیشتر با مقوله تشویق سر و کار دارند . استفاده از تشویق ، گاه به طور رسمی و با برنامه قبلی و گاه بدون هیچ برنامه و نیت قبلی صورت می گیرد . تقریباً هر کسی در روز نوعی تشویق را مستقیم یا غیر مستقیم ، ارادی یا غیر ارادی بر دیگران و یا کسی بر او روا می دارد . اما احتمالاً کمتر از ماهیت تشویق و نتایج و عواقب واقعی آن اطلاع دارد .

بیان مسئله تحقیق

در هر نظام آموزشی و تربیتی، دانش آموزان به عنوان عنصر اساسی مطرح هستند و کلیه برنامه های آموزشی و درسی به منظور ایجاد تغییرات مطلوب در رفتار وی طراحی و اجرا می شود. این برنامه ها زمانی می تواند از کارائی لازم برخوردار باشد که طراحان و مجریان آن با ویژگیها و خصوصیات دانش آموزان در هر سن آشنا باشند. معلم که نقش اصلی در اجرای برنامه های درسی و فرایند تدریس به عهده دارد بیش از شخصی دیگر باید با شیوه های مختلف ایجاد تغییرات مطلوب در دانش آموزان آشنا باشد تا بتواند از جریان آموزشی و یادگیری را مطابق با توانائیها و علایق آنها پیش ببرد.

در تربیت اولیا و مربیان می توانند از طریق تشویق کودک را به کاری وادارند که مطلوب آنهاست و از کاری که بدان راضی نیستند باز دارند کودک در سایه تشویق از بسیاری از خواسته ها و توقعات خود چشم پوشی می کند و عملاً به راهی می رود که مشوق او خواهان آن است. اما آنچه که در اینجا مورد بحث است بیش از هر چیز دیگر مورد توجه می باشد بهره گیری از نقش تشویق در فرایند یادگیری و پیشرفت تحصیلی است. چه بسا استفاده نادرست و نابجا از تشویق نه تنها نمی تواند در درازمدت مؤثر واقع شود بلکه ممکن است اثرات نامطلوب و نتایج سوئی نیز به همراه داشته باشد به خصوص زمانی که رفتار تشویقی ما متأثر از احساسات و هیجانات زودگذر باشد.

اهمیت و ضرورت تحقیق:

در سیستم آموزش و پرورش هر ملتی برای رسیدن به اهداف، از ابزارها و روشها استفاده می شود، از آنجا که این ابزارها و روشها وسیله ای برای نیل به هدف های درازمدت تربیتی است باید به طور مرتب محک زده شود و سخت مورد ارزشیابی قرار می گیرد تا معلوم شود که این ابزارها و روشها تا چه اندازه دست اندرکاران امر تعلیم و تربیت را برای رسیدن به هدفها یاری می دهد و چگونه می توان اثربخشی آنها را بیشتر کرد به علاوه باید بررسی کرد که نقش کار کجاست و فهمید که آیا خود ابزار و روش غلط یا ناقص است یا روش پیاده کردن آن درست نیست برای رفع نواقص باید چکار کرد؟ از جمله این ابزارها و روشها که در آموزش و پرورش کاربرد فراوان دارد تشویق است و بکارگیری تشویق که شیوه های گوناگون شاید پیشینه ای به قدمت خود تعلیم و تربیت داشته باشد. بنابراین ضروری است که این نوع ابزار تربیتی نیز به نوبه خود مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گیرد تا در جهت ارتقا آنها گامی برداشته باشد. حال این سؤال مطرح می شود که هدف اصلی از بکارگیری تشویق در مدارس چیست؟

پاسخ این سؤال خیلی خلاصه و ساده عبارت است از بالا بردن سطوح یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش - آموزان و تمجید رفتار آنان است بنابراین در هر جا تمام مراحل و مراتبی که یکی از روشهای تشویق بکار گرفته می شود باید این مسئله را مدنظر قرار داد که آیا اعمال تشویق در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مؤثر خواهد شد یا خیر؟

تقریباً همه در مورد تشویق چیزهایی می دانند زیرا یا خود آنها را اجرا کرده اند یا کسی آنها را اجرا کرده است، والدین در خانه و معلمان در سطوح گوناگون تحصیلی بیشتر با تشویق سر و کار دارند. تشویق گاه با برنامه و گاهی بدون هیچ برنامه و وقت قبلی صورت می گیرد. اما احتمالاً کمتر، از ماهیت، طرز صحیح کاربرد، دلیل مؤثر بودن و سرانجام نتایج و عواقب واقعی آن اطلاع دارند.

اهداف تحقیق:**هدف کلی:**

تحقیق حاضر بررسی نقش تشویق در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است تا با شناخت این ابزارهای تربیتی بتوان به طور صحیح از آن استفاده نمود و دانش آموزان را در راه رسیدن به اهدافشان یاری کرد.

هدف های جزئی:

- بررسی تشویق و ادامه رفتارهای مطلوب
- بررسی نقش تشویق و رسیدن به اهداف تعلیم و تربیت
- بررسی شناخت اثرات تشویق و افزایش توانایی در یادگیری و ارتباط با پیشرفت تحصیلی
- بررسی نظرات صاحب نظران تعلیم و تربیت در مورد (تشویق)

سؤال تحقیق:

آیا تشویق می تواند در امر یادگیری دانش آموزان مؤثر باشد؟

فرضیه های تحقیق:

- ۱- بین تشویق و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲- بین تشویق و تقویت رفتارهای مثبت رابطه معناداری وجود دارد.
- ۳- بین تشویق و پرورش حس مسئولیت پذیری دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد.
- ۴- بین تشویق و بالا بردن اعتماد به نفس دانش آموزان رابطه معنادار وجود دارد.
- ۵- بین تشویق و احساس شایستگی و امنیت دانش آموزان رابطه معنادار وجود دارد.
- ۶- بین تشویق و علاقه به درس رابطه معنادار وجود دارد.

متغیر ها و تعاریف عملیاتی:**تشویق:**

از نظر لغوی کلمه تشویق از واژه شوق و علاقه گرفته شده و به باب تفعیل (تشویق) شده است و از نظر اصطلاحی تشویق، بر ایجاد رغبت و علاقه به انجام یک کار در فراگیران گفته می‌شود.

پاداش معمولاً رویدادی است که بلافاصله بعد از رفتار اتفاق می‌افتد و سبب اجرای رفتار می‌شود. تشویق در امر یادگیری و آموزش، عامل و محرکی اساسی برای کودک به حساب می‌آید. تجربیات نشان داده کودکانی که در کلاس و مدرسه به خاطر درس مورد تشویق قرار می‌گیرند بیش از دیگران به فراگیران در یادگیری کمک می‌کنند و به فراگیری مسائل موفق می‌شوند.

در این تحقیق هر عاملی که سبب تحرک کودک شود تشویق به حساب می‌آید. بر این اساس تشویق شامل آفرین گفتن، دادن جایزه (مادی و معنوی)، دست زدن برای فراگیر، معرفی به افراد مسئول به عنوان دانش آموز فعال می‌باشد.

تعریف پیشرفت:

پیشرفت از نظر لغوی به معنی پیش رونده و سیر کننده به طرف بالا و جلو در جهت مثبت می‌باشد.

پیشرفت تحصیلی:

فرد در راه کسب علم و دانش جهد نماید و ترقی کند و رفتار و مهارت‌های جدید را با درک کامل و با کمیت و کیفیت مطلوب دریافت نماید (رشید پور- مجله پیوند شماره ۱۵۸ ص ۴). در این تحقیق بهبود معدل یک دانش آموز نسبت به معدل قبلی همان دانش آموز را پیشرفت تحصیلی می‌نامیم. همچنین نمره بیشتر گرفتن در یک درس نسبت به نمره قبلی او یک پیشرفت تحصیلی در آن درس است.

تعریف رفتار

رفتار عبارت است از هر نمود و عمل و موضع گیری که از انسان در زندگی مادی و معنوی بروز می کند. این یک مفهوم عام است که شامل همه ی انواع گفتار و کردار و نمودهای عقلانی و عاطفی و انعکاسی و اضطراری... بوده، و هر نمودی را که از علت و انگیزه ای بروز می کند، در بر می گیرد. این مفهوم عام برای رفتار، شامل همه ی فعالیت های مغزی و روانی آدمی است. چنان که هر گونه گفتار و عمل و انتخاب و حرکات دینی، اخلاقی، سیاسی، حقوقی، اقتصادی، هنری، ابداعی، ادبی، جنگی و صلحی نیز رفتارهای آدمی محسوب می شوند.

فصل دوم

ادبیات تحقیق

اصول تشویق:

اهم شرایطی که در تشویق کودکان و حتی بزرگسالان باید مدنظر قرار گیرد عبارتند از:

۱- شرط سنی: در تشویق کودکان شرط سن مهم است. در هر سنی مقتضیاتی را باید در نظر گرفت و این امر شدنی

نیست. مگر اینکه آگاهی از متون روانشناسی و اطلاعات روان‌شناسی کودک و نوجوان داشته باشیم.

۲- شرط جنس: تشویق بهتر است برای پسر و دختر متفاوت باشد. بدین معنی که شرایط حیات روانی و اجتماعی آن

را مورد نظر قرار دهیم. پسران بیشتر به اسباب بازی‌های جنگی، رزمی و ورزشی راغبند و دختران بیشتر به

ظرافت‌کاری‌ها و زیبایی‌های اسباب‌بازی‌های خانوادگی علاقه نشان می‌دهند.

۳- شرط روانی: نکته مهمی که در تشویق باید مدنظر قرار گیرد شرط روانی در سنین مختلف و نوع پایبندی آنها

به لذات است.

۴- شرط کار و تلاش: در تشویق کودک اعطای جایزه به آن باید بین میزان کار و تلاش و میزان تشویق رابطه وجود

داشته باشد. یعنی میزان تشویق دانش‌آموز با میزان فعالیت انجام شده برابر باشد تا اثر تربیتی تشویق از بین نرود.

(حمزه گنجی، روانشناسی عمومی، ۱۳۷۱)

اقسام راه‌های تشویق

۱- تشویق مستقیم و غیرمستقیم: تشویق‌های غیرمستقیم اثر بخش‌تر از ترغیب و تشویق مستقیم است. زیرا در تشویق غیر مستقیم، اول حالت کلی می‌تواند وجود داشته باشد. مثلاً مربی بگوید کسانی که چنین هستند و به فلان شکل عمل می‌کنند، مورد توجه و احترام جامعه‌اند و در این صورت فرد مورد نظر علاقه‌مند می‌شود که چنین عمل کند. نکته دیگر، تشویق بصورت مستقیم است که انواع آن را در میان افراد جامعه زیاد مشاهده می‌کنیم. نظیر اینکه اگر نمره خوب بگیری چنین جایزه‌ای داری. بعضی از متخصصان تعلیم و تربیت معتقدند که تشویق مستقیم مانند اشعه مستقیم خورشید آزاردهنده و کورکننده است چون منجر به تملق و چاپلوسی می‌شود.

۲- تشویق مادی و معنوی: تشویق مادی مانند اینکه مربی، پدر و مادر قول می‌دهند که در صورت فلان موفقیت و انجام کاری، جایزه‌ای تهیه نمایند. البته باید سن، جنس و توان تشویق شونده باید در نظر گرفته شود. تا منجر به یاس و ناامیدی نشود. ضمناً مربی، پدر و مادر باید توجه داشته باشند به وعده‌هایی که میدهند عمل کنند در غیر اینصورت اثرات نامطلوب تربیتی خواهد داشت. گاه تشویق جنبه معنوی دارد در اینصورت باید شخصیت کودک و فرد مورد تربیت، طوری پرورش یافته باشد که از موفقیت و پیروزی حاصله محفوظ شده و شیرینی آن، خود وسیله تشویق برای ادامه کار یا تکرار کار خوب در او شود. پس در این مورد موفقیت فرد برای خود حکم تشویق را دارد. تشویق معنوی دیگر، لذت روحی و روانی و استنباطی است که برای فرد ایجاد می‌شود که خود بزرگترین انگیزه برای کار نیک است. احساس رضایت خاطر، دیگر حالتی است که خود برانگیزاننده‌ی شخص به کار نیک است. و از همه مهمتر کسب رضای خداوند بعنوان یکی از عوامل معنوی پر اهمیت، مد نظر قرار گیرد.

۳- تشویق درونی و برونی: تشویق بیرونی شامل واکنش‌هایی است که دیگران برای تکرار و تقویت رفتار فرد ارائه می‌کنند. به طوری که تشویق بیرونی مانع خودبرانگیختگی درونی می‌شود.

(چریل لین اسپالدینگ، دکتر حسن، انگیزش در کلاس درس، ۱۳۷۷)

اثرات نامطلوب عادت به تشویق

باید سعی نمود فراگیر به تشویق و جایزه عادت نکند. بطوری که اگر مورد تشویق قرار نگرفت و یا جایزه‌ای دریافت نکرد از کار نیک باز بماند. ضمناً باید دقت نمود تشویق به‌عنوان هدف آموزشی تلقی نشود بلکه وسیله‌ای برای رسیدن به اهداف عالی باشد. لذا عادت به تشویق می‌تواند خطرناک باشد و اگر این تشویق‌ها، از کار فرد مورد تشویق، ارزش بیشتری داشته باشد باعث میشود عادت ناسالمی در فرد ایجاد شود. که بعدها در مقابل هر تلاشی، هر چند اندک انتظار ستایش و تقدیر خواهد داشت.

اثر نامطلوب دیگر آن این است که گاهی در فرد حالت رشوه‌خواهی ایجاد می‌شود و تا اطمینان به تشویق نداشته باشد از انجام کار می‌پرهیزد.

تحقیقات روانشناسان نشان داده است: کودکانی که عادت تشویق در آنها ایجاد شده در بزرگسالی بدون گرفتن پاداش حاضر نیستند به هم‌نوعان خود کمک کنند.

از اثرات نامطلوب دیگر تشویق ایجاد دلهره و اضطراب و نگرانی است که اثرات نامطلوب بر وجود انسان می‌گذارد. مسأله مهم دیگر آن است که تشویق و ستایش متریبی آنقدر زیاد نگردد که موجب غرور و بزرگی کاذب در شخص شود. حضرت علی در این مورد می‌فرمایند: در مدح و ستایش کسی مبالغه و زیاده روی نکن که باعث فساد در خود و دیگران می‌شود.

(بدری مقدم، کاربرد روانشناسی در آموزشگاه، ۱۳۷۹)

زیان عدم تشویق

تشویق نکردن نه تنها فرد را در بی تفاوتی نگه میدارد بلکه در مواردی عارضه‌آفرین و سبب وارد آوردن صدمه و لطمه بر شخصیت فرد است. تحقیقات روانشناسان نشان داده که اگر طفلی برای عملی مورد تأیید قرار نگیرد، تدریجاً نسبت به آن بی تفاوت و حتی رویگردان می‌شود. همانگونه که گل‌ها برای رشد نیاز به نور، آب، حرارت و هوا دارند کودکان نیز برای پیشرفت خود نیاز به تشویق دارند. پس چنانچه دانش‌آموزان از قبال انجام کار بیش از حد مورد انتظار تشویق شوند، چه بسا رغبت‌شان برای انجام مجدد آن کار و کارهای مشابه کاهش یابد.

(رضا کرم نوری-علیرضا مرادی، روانشناسی تربیتی، ۱۳۷۰)

محاسن تشویق:

۱- **تشویق محرک قدرتمند:** تشویق سبب پیدایش رغبت و شوق به کار و کوشش و تحصیل می‌شود و می‌تواند نقش جهت‌دهنده در انجام فعالیت‌های روزمره داشته باشد و زمینه تفکر آینده‌ساز و آینده‌گزین گردد.

۲- **مداومت در کار نیک:** از مواردی که به‌عنوان اثر و فایده‌ی تشویق در امر تعلیم و تربیت می‌توان نام برد، ادامه کار مفید است. زمانی که شخص از نظر روحی و روانی احساس می‌کند که مفید واقع شده تلاش می‌کند تا کار و تلاشش مستدام باشد و بطور همیشگی تا آنجایی که برایش امکان‌پذیر است کوشش می‌نماید تا شایستگی‌اش را حفظ کند.

۳- **تشویق عامل پیدایش شهامت:** به‌گونه‌ای که فرد جرات آن را پیدا می‌کند که به کاری اقدام کرده یا دست از کاری بردارد.

۴- **تشویق عامل شادابی فرد:** تشویق سببی است برای شادابی و نشاط روانی، میل به زندگی و انجام وظیفه را در فرد پیدا می‌کند.

۵- **تشویق محرک خلاقیت:** تشویق عاملی برای به‌کار انداختن ابتکار و خلاقیت، ابداع و اختراع است.

(فرخنده مفیدی، رشد عاطفی و پرورش بهداشتی روانی در کودکان، ۱۳۷۲)

مسائل مربوط به تشویق

۱- **افراط و تفریط:** اگر اصلاً تشویق وجود نداشته باشد باعث بیماری‌های روحی میشود. همچنین استفاده زیاد نیز باعث می‌شود که فرد عادت به تشویق کند و اگر در شرایطی تشویق وجود نداشته باشد کار نیک هم نخواهد بود.

۲- **تبدیل تشویق از وسیله به هدف:** تشویق باید بعنوان وسیله‌ای برای رسیدن به هدف باشد که متأسفانه بعضی مواقع تشویق هدف قرار می‌گیرد. یعنی اگر شخص کار نیکی را انجام دهد صرفاً به خاطر گرفتن جایزه و تشویق است.

۳- **به وجود آمدن مقایسه در تشویق:** متأسفانه ضعفی که زیاد به چشم می‌خورد قیاسی است که میان دانش‌آموزان ضعیف با قوی صورت می‌گیرد. مربیان بدون توجه به استعدادهای جسمی و روحی و توانایی‌های افراد آنها را با هم مقایسه می‌کنند که تأثیرات نامطلوب دارد.

۴- **تشویق یک کار تعلیمی است و یک روش مثبت به شمار می‌رود:** یعنی در تعلیم و تربیت، تشویق، عامل تسهیل‌یادگیری، تداوم فرایند یاددهی-یادگیری می‌باشد، نه فقط عامل تکرار یک رفتار که توسط دانش‌آموز در موقعیت‌های مختلف باشد.

(فرخنده مفیدی، رشد عاطفی و پرورش بهداشتی روانی در کودکان، ۱۳۷۲)

نظر اسلام در مورد تشویق :

از دیدگاه اسلام معمولاً تشویق مقدم بر تنبیه است و تنبیه با رعایت موازین اسلامی کار بسیار دشواری است ، و هر کس از عهده آن بر نمی آید. در اسلام معمولاً از تنبیه تنها در آن هنگام که دیگر شیوه های سازنده و هدایت کننده موثر واقع نشود و در حد ضرورت و همانند دارویی به همان میزان می توان بهره گرفت .

رسول اکرم (ص) می فرماید: « کودکان را دوست بدارید و با آنها رحیم و مهربان باشید » در جای دیگر می

فرماید : « نسبت به کسی که به او تعلیم می دهید و نسبت به کسی که از او علم و ادب می آموزید. نرم و ملایم و

مهربان باشید. « و همچنین از آن حضرت نقل شده است : «در تعلیم تربیت مدارا کنید و سخت گیری ننمایید زیرا

معلم دانشمند بهتر از سخت گیر می باشد. «

از حضرت علی (ع) نقل شده است که فرموده اند : « پند پذیری انسان بوسیله ادب و تربیت است چهار پایان و

حیوانات هستند که تنها با زدن تربیت می شوند. «

(ابراهیم امینی، اسلام و تعلیم و تربیت، ۱۳۷۴)

پیشینه عملی

موضوع تحقیق: بررسی میزان استفاده والدین شهر تهران از تشویق یا تنبیه در سال ۱۳۸۶

در این گزارش با به کارگیری نظرسنجی تلفنی و بدست آوردن آمارها، پردازش و تحلیل علمی آنها، سعی شده است تا به میزان استفاده پاسخگویان از تنبیه یا تشویق برای تربیت فرزندانشان دست یافت. این گزارش حاصل جمع آوری پاسخ ۱۱۷۸ نفر از مردم تهران به پرسشنامه تهیه شده توسط واحد نظرسنجی تلفنی مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ای موسسه همشهری است. این افراد به صورت تصادفی و بر اساس مراجعه به فهرست شماره تلفن ها (از ۲۲۰۰۰۰۰۰ الی ۸۸۹۹۹۹۹۹) انتخاب شدند.

هدف کلی این تحقیق دستیابی به مجموعه اطلاعات و پاسخ هایی است که پاسخگویان در زمینه تربیت

فرزندانشان شیوه تنبیه را مناسب می دانند و یا تشویق را.

در این پژوهش، از نظرات عامه مردم به صورت تلفنی (نظرسنجی تلفنی) به روش پیمایشی و نمونه گیری

تصادفی استفاده شده است. عددهای داخل جدول گرد شده است.

در این تحقیق نمونه آماری شامل ۱۱۷۸ نفر از مردم تهران است. لازم به ذکر است که از این تعداد ۳۲ درصد

مرد و ۶۸ درصد زن هستند.

این نظرسنجی از تاریخ ۱۰ تا ۱۳ آذر ماه ۱۳۸۶ توسط گروه نظرسنجی مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ای

روزنامه همشهری انجام شده است.

نتایج تحقیق

طرح نظرسنجی حاضر، به منظور دست یافتن به نظر پاسخگویان در مورد میزان استفاده آن ها از تنبیه یا تشویق برای تربیت فرزندانشان به اجرا درآمده است. یافته های این طرح به قرار زیر است:

۶۸ درصد از پاسخگویان زن و ۳۲ درصد مرد هستند.

۱۵ درصد پاسخگویان در گروه سنی ۲۶-۳۰ سال قرار دارند.

۴۴ از پاسخگویان دیپلمه هستند.

۶۰ درصد از پاسخگویان از شیوه تربیتی "تشویق" استفاده می کنند.

۵۹ درصد از پاسخگویان علت تشویق فرزندانشان را موثرتر بودن این شیوه در آموزش کارهای خوب به کودکان عنوان کرده اند.

۷۷ درصد از پاسخگویان گفته اند تنبیه بعضی مواقع لازم است.

۷۹ درصد از پاسخگویان گفته اند که تشویق خیلی مفید است.

۵۷ درصد از پاسخگویان گفته اند که تنبیه تا حدی مفید است.

۸۰ درصد از پاسخگویان هرگز از تنبیه بدنی استفاده نمی کنند. این بدان معناست که این افراد از دیگر شیوه های

تنبیهی، مثلاً قهر کردن، محروم کردن، و حبس کردن برای تربیت فرزندان استفاده می کنند.

۹۵ درصد از پاسخگویان تنها والدین را برای تنبیه کودک مجاز می دانند.

۶۱ درصد از پاسخگویان با اینکه تربیت فرزند یک مسئله اجتماعی است موافقند.

۴۱ درصد از پاسخگویان مدرسه را به عنوان نهادی برای آموزش خانواده ها دانسته اند.

۴۱ درصد از پاسخگویان گفته اند که همشهری با آگاهی دادن می تواند به مردم کمک کند.

فصل سوم

روش تحقیق

روش تحقیق:

تحقیق حاضر به بررسی تاثیر تشویق بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می پردازد. سعی داریم به بررسی و کشف رابطه ی بین دو متغیر تشویق و پیشرفت تحصیلی بپردازیم لذا در تحقیق مورد نظر از روش تحقیق زمینه یابی (توصیفی- پیمایشی) استفاده خواهیم کرد.

جامعه آماری تحقیق:

این تحقیق در شهرستان مهاباد انجام میگردد و سعی داریم تاثیر تشویق بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مدارس راهنمایی شهرستان مهاباد در سال تحصیلی ۹۰-۹۱ را مورد بررسی قرار دهیم. در این تحقیق جامعه ی آماری ما معلمان مقطع راهنمایی شهرستان مهاباد میباشد که تعداد آنها حدود ۸۰۰ نفر میباشد.

نمونه تحقیق و روش انتخاب آن:

از میان حدوداً ۸۰۰ معلم مقطع راهنمایی شهرستان مهاباد ۷۵ نفر به روش تصادفی ساده جهت همکاری انتخاب شده اند که از آنها درخواست کردیم به پرسشنامه تهیه شده پاسخ دهند. از میان پاسخ دهندگان به پرسشنامه ۲۹ نفر زن و ۴۶ نفر مرد بودند که به ترتیب ۳۸/۶۶ و ۶۱/۳۳ درصد کل شرکت کنندگان را تشکیل می‌دهند.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات:

اطلاعات لازم در این تحقیق از طریق پرسشنامه بدست آمده است. سوالات این پرسشنامه با توجه به فرضیات تحقیق و تنظیم شده است که شامل ۷ سوال مربوط به فرضیه اول و ۸ مربوط فرضیه دوم می‌باشد. از ۱۵ سوال این پرسشنامه سوال های ۱ و ۴ و ۶ و ۸ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ مربوط به فرضیه اول و سوال های ۲ و ۳ و ۵ و ۷ و ۹ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ مربوط به فرضیه دوم می‌باشند.

تجزیه و تحلیل اطلاعات:

فرضیه ۱: بین تشویق و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد.

جدول داده های مربوط به فرضیه ی ۱ (شماره ۱)

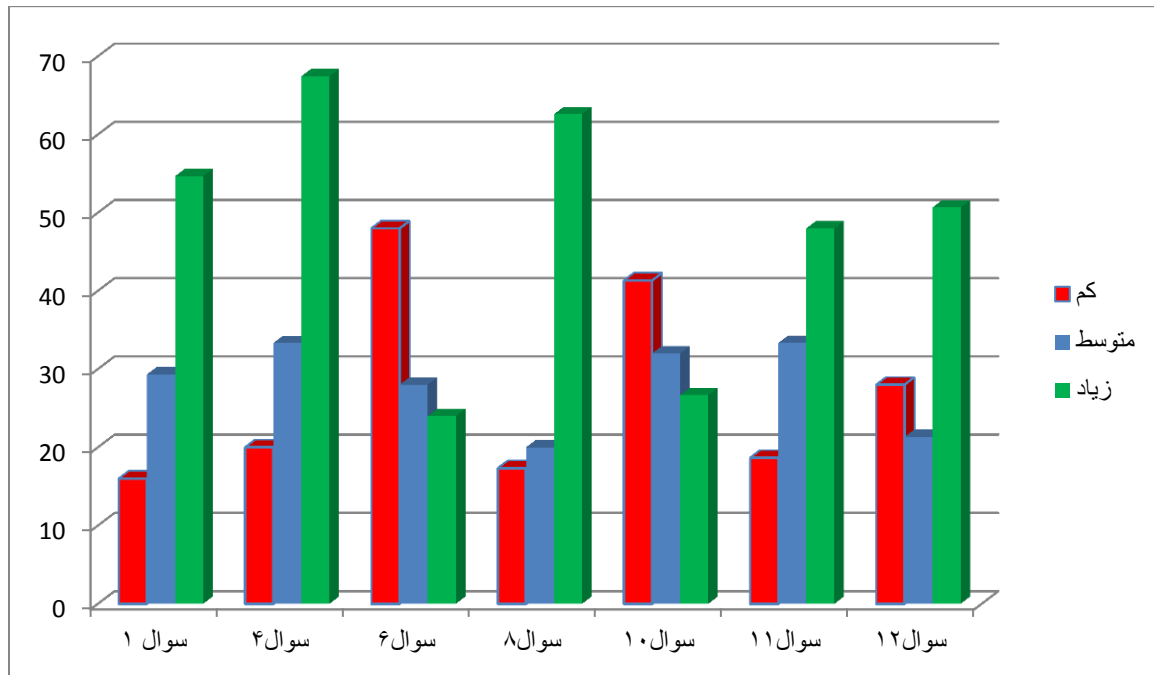
زیاد	متوسط	کم	مقیاس سوالات
۴۱	۲۲	۱۲	۱
۳۵	۲۵	۱۵	۴
۱۸	۲۱	۳۶	۶
۴۷	۱۵	۱۳	۸
۲۰	۲۴	۳۱	۱۰
۳۶	۲۵	۱۴	۱۱
۳۸	۱۶	۲۱	۱۲
۳۳/۵۷	۲۱/۱۵	۲۰/۲۸	میانگین

فرضیه ۱: بین تشویق و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد.

جدول داده های درصدی مربوط به فرضیه ۱ (شماره ۲)

زیاد	متوسط	کم	مقیاس سوالات
۵۴/۶۷	۲۹/۳۳	۱۶	۱
۶۷/۴۶	۳۳/۳۳	۲۰	۴
۲۴	۲۸	۴۸	۶
۶۲/۶۴	۲۰	۱۷/۳۳	۸
۲۶/۶۷	۳۲	۴۱/۳۳	۱۰
۴۸	۳۳/۳۴	۱۸/۶۶	۱۱
۵۰/۶۷	۲۱/۳۳	۲۸	۱۲
۴۴/۷۷	۲۸/۱۹	۲۷/۰۴	میانگین

نمودار اطلاعات عددی مربوط به فرضیه ۱ (نمودار ۱)

با توجه به جدول های شماره ۱ و ۲ و همچنین نمودار شماره ۱ که مربوط به فرضیه ۱ میباشد در ۵ سوال پاسخ دهندگان پرسشنامه تاثیر تشویق بر پیشرفت تحصیلی را زیاد دانسته و در ۲ سوال تاثیر آن را کم دانسته اند. با توجه به جدول شماره ۲ حدود ۲۷/۰۴ درصد شرکت کنندگان میزان تاثیر را کم شمرده اند و ۲۸/۱۹ درصد پاسخ متوسط را انتخاب کرده اند و در نهایت ۴۴/۷۷ درصد این تاثیر را موثر و زیاد دانسته اند. پس با توجه به آن می توان گفت تشویق بر پیشرفت تحصیلی تاثیر مثبت دارد و بین تشویق و پیشرفت تحصیلی رابطه معنادار وجود دارد.

فرضیه ۲: بین تشویق و تقویت رفتارهای مثبت رابطه معناداری وجود دارد.

جدول داده های مربوط به فرضیه ۲ (شماره ۳)

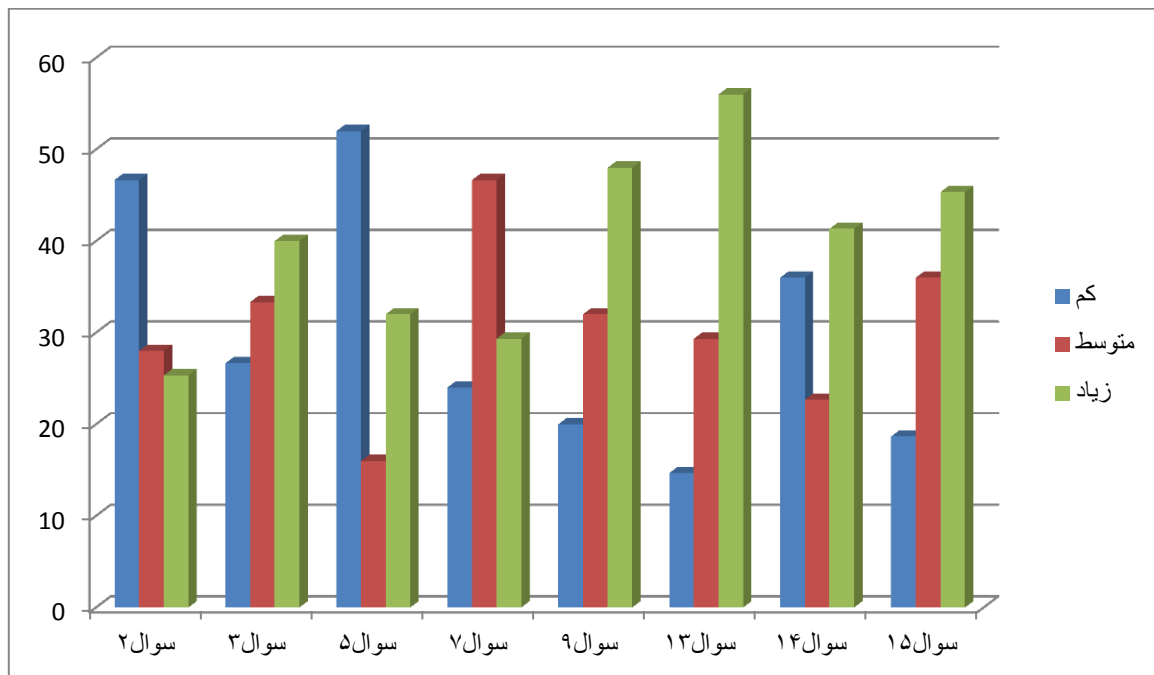
زیاد	متوسط	کم	مقیاس سوالات
۱۹	۲۱	۳۵	۲
۳۰	۲۵	۲۰	۳
۲۴	۱۳	۳۹	۵
۲۳	۳۵	۱۷	۷
۳۶	۲۴	۱۵	۹
۴۲	۲۲	۱۱	۱۳
۳۱	۱۷	۲۷	۱۴
۳۴	۲۷	۱۴	۱۵
۲۹/۷۵	۲۳	۲۲/۲۵	میانگین

فرضیه ۲: بین تشویق و تقویت رفتارهای مثبت رابطه معناداری وجود دارد.

جدول داده های درصدی مربوط به فرضیه ۲ (شماره ۴)

زیاد	متوسط	کم	مقیاس سوالات
۲۵/۳۴	۲۸	۴۶/۶۶	۲
۴۰	۳۳/۳۳	۲۶/۶۶	۳
۳۲	۱۶	۵۲	۵
۲۹/۳۴	۴۶/۶۶	۲۴	۷
۴۸	۳۲	۲۰	۹
۵۶	۲۹/۳۴	۱۴/۶۶	۱۳
۴۱/۳۴	۲۲/۶۶	۳۶	۱۴
۴۵/۳۴	۳۶	۱۸/۶۶	۱۵
۳۹/۵۱	۳۰/۶۶	۲۹/۸۳	میانگین

نمودار مربوط به داده های فرضیه ۲ (شماره ۲)

با توجه به جدول های شماره ۳ و ۴ و همچنین نمودار شماره ۲ که مربوط به فرضیه ۲ میباشد در ۵ سوال پاسخ دهندگان پرسشنامه تاثیر تشویق بر پیشرفت تحصیلی را زیاد دانسته و در ۲ سوال تاثیر آن را کم دانسته اند همچنین در یک مورد تاثیر آن را متوسط دانسته اند. با توجه به جدول شماره ۴ حدود ۲۹/۸۳ درصد شرکت کنندگان میزان تاثیر را کم شمرده اند و ۳۰/۶۶ درصد پاسخ متوسط را انتخاب کرده اند و در نهایت ۳۹/۵۱ درصد این تاثیر را موثر و زیاد دانسته اند. پس با توجه به آن می توان گفت تشویق بر تقویت رفتارهای مثبت دانش آموزان تاثیر مثبت دارد و بین تشویق و تقویت رفتارهای مثبت رابطه معنادار وجود دارد.

جدول مربوط به داده های پرسشنامه (شماره ۵)

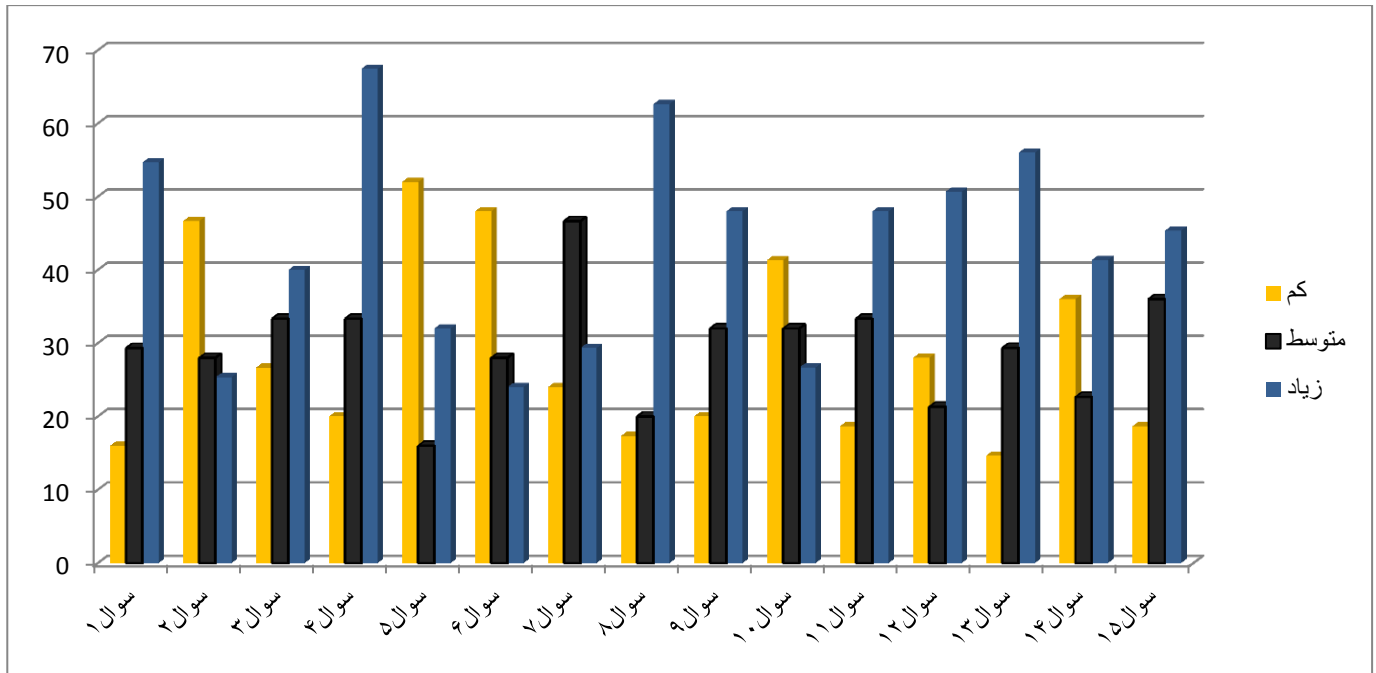
زیاد	متوسط	کم	مقیاس سوالات
۴۱	۲۲	۱۲	۱
۱۹	۲۱	۳۵	۲
۳۰	۲۵	۲۰	۳
۳۵	۲۵	۱۵	۴
۲۴	۱۳	۳۹	۵
۱۸	۲۱	۳۶	۶
۲۳	۳۵	۱۷	۷
۴۷	۱۵	۱۳	۸
۳۶	۲۴	۱۵	۹
۲۰	۲۴	۳۱	۱۰
۳۶	۲۵	۱۴	۱۱
۳۶	۱۶	۲۱	۱۲
۴۲	۲۲	۱۱	۱۳
۳۱	۱۷	۲۷	۱۴
۳۴	۲۷	۱۴	۱۵
۳۱/۴۶	۲۲/۱۷	۲۱/۳۷	میانگین

جدول درصدی مربوط به داده های پرسشنامه (شماره ۶)

مقیاس

زیاد	متوسط	کم	سوالات
۵۴/۶۷	۲۹/۳۳	۱۶	۱
۲۵/۳۴	۲۸	۴۶/۶۶	۲
۴۰	۳۳/۳۳	۲۶/۶۶	۳
۶۷/۴۶	۳۳/۳۳	۲۰	۴
۳۲	۱۶	۵۲	۵
۲۴	۲۸	۴۸	۶
۲۹/۳۴	۴۶/۶۶	۲۴	۷
۶۲/۶۴	۲۰	۱۷/۳۳	۸
۴۸	۳۲	۲۰	۹
۲۶/۶۷	۳۲	۴۱/۳۳	۱۰
۴۸	۳۳/۳۴	۱۸/۶۶	۱۱
۵۰/۶۷	۲۱/۳۳	۲۸	۱۲
۵۶	۲۹/۳۴	۱۴/۶۶	۱۳
۴۱/۳۴	۲۲/۶۶	۳۶	۱۴
۴۵/۳۴	۳۶	۱۸/۶۶	۱۵
۴۱/۹۵	۲۹/۵۶	۲۸/۴۹	میانگین

نمودار کلی اطلاعات بدست آمده از پرسشنامه (شماره ۳)

با توجه به جدول های شماره ۵ و ۶ و همچنین نمودار شماره ۳ که مربوط به تاثیر تشویق بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان شهرستان مهاباد در سال تحصیلی ۹۰-۹۱ میباشد در ۱۰ سوال پاسخ دهندگان پرسشنامه تاثیر تشویق بر پیشرفت تحصیلی را زیاد دانسته و در ۴ سوال تاثیر آن را کم دانسته اند همچنین در یک مورد تاثیر آن را متوسط دانسته اند. با توجه به جدول شماره ۶ حدود ۲۹/۴۹ درصد شرکت کنندگان میزان تاثیر را کم شمرده اند و ۲۹/۵۶ درصد پاسخ متوسط را انتخاب کرده اند و در نهایت ۴۱/۹۵ درصد این تاثیر را موثر و زیاد دانسته اند. پس با توجه به آن می توان گفت تشویق بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تاثیر مثبت دارد و بین تشویق و پیشرفت تحصیلی رابطه معنادار وجود دارد.

- اسپالدینگ، چریل لین؛ ۱۳۷۷، انگیزش در کلاس درس، دکتر حسن یعقوبی، چاپ اول، دانشگاه تربیت معلم تبریز.
- امینی، ابراهیم، ۱۳۷۴، اسلام و تعلیم و تربیت، اول، انتشارات انجمن اولیا و مربیان .
- سیف، علی اکبر، سال ۱۳۷۳، روانشناسی پرورشی، چاپ اول، انتشارت پیام نور .
- کرم نوری، رضا، ۱۳۷۰، روانشناسی تربیتی، اول، نشر افست.
- کریمی، عبدالعظیم، سال ۱۳۷۳، تشویق بیرونی، مانع خودانگیختگی است، ماهنامه رشد معلم سال دهم، شماره ۲
- گنجی، حمزه، ۱۳۷۱، روانشناسی عمومی، چاپ اول، انتشارات بعثت.
- مفیدی، فرخنده، رشد عاطفی و پرورش روانی در کودکان (۲)، ۱۳۷۲، شماره ۷۷، ماهنامه تربیت.
- مقدم، بدری، ۱۳۷۹، کاربرد روانشناسی در آموزشگاه، ششم، نشر پرورش.

ضمیمه:

پرسشنامه

همکار گرامی

با عرض سلام و خسته نباشید. لطفا ما را با کامل کردن این پرسشنامه که در مورد فرضیه "تأثیر تشویق بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره راهنمایی شهرستان مهاباد در سال تحصیلی ۹۰-۹۱" است، یاری نمایید. با تشکر از همکاری شما
 نام و نام خانوادگی (در صورت تمایل) :
 مدرک تحصیلی :

سن : زیر ۲۰ سال بین ۲۰ تا ۳۰ سال بالای ۳۰ سال

شرح سؤال	کم	متوسط	زیاد
۱- آیا بین استفاده معلم از ابزار تشویق و میل و علاقه به درس خواندن دانش آموزان رابطه وجود دارد؟			
۲- آیا بین تشویق و رشد اجتماعی دانش آموزان رابطه وجود دارد؟			
۳- بین تشویق بجا و رشد شخصیت کودک تا چه اندازه رابطه وجود دارد؟			
۴- آیا بین تشویق و پاداش کلامی (گفتن آفرین) و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد؟			
۵- آیا بین تشویق و احترام به والدین رابطه وجود دارد؟			
۶- آیا بین تشویق مادی (دادن جایزه) و یادگیری دانش آموزان رابطه وجود دارد؟			
۷- آیا بین تشویق و رشد خلاقیت و ابتکار رابطه وجود دارد؟			
۸- آیا بین نمره خوب گرفتن در درسی و تشویق دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد؟			
۹- آیا بین تشویق و تحسین و رسیدن به اهداف تعلیم و تربیت رابطه وجود دارد؟			
۱۰- آیا بین تشویق و بالا بردن توانایی های ذهنی و روانی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد؟			
۱۱- آیا بین معرفی دانش آموز به مدیر برای تشویق و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد؟			
۱۲- آیا بین تشویق شدن دانش آموز در کلاس توسط فراگیران دیگر و یادگیری او رابطه معناداری وجود دارد؟			
۱۳- آیا بین تشویق و نشاط و شادابی رابطه معناداری وجود دارد؟			
۱۴- آیا بین تشویق و پرورش حس مسئولیت پذیری دانش آموزان رابطه وجود دارد؟			
۱۵- آیا تشویق باعث خواهد شد تا دانش آموزان احساس شایستگی و امنیت نمایند؟			